

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุமารี"

สำนักพิมาย ๔๙๘ ถนนราชดำเนิน

วันศุกร์ที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

សូមការកំណត់ថាអ្នកអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនទាំងអស់
let's join in making a literate world

៩ ៣២០៥៥

คำนำ

เนื่องในโอกาสสมมาร์ชิ่งมงคลที่องค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเล็ดจ์พระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในวันศุกร์ที่ 7 พฤษภาคม พุทธศักราช 2540 ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมีได้ ยังความปลื้มปิติแก่พสกนิกรชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นล้นพัน

หนังสือที่รัฐลึกในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เล่มนี้ได้รวบรวมพระราชประวัติบางส่วนของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตลอดจนความเป็นมาในการดำเนินการจัดสร้างห้องสมุดฯ และประวัติเมืองพิมาย เพื่อเป็นอภินันทนากำเนิดท่านที่สูงเจิดจรัส คณะผู้จัดทำหวังว่าหนังสือที่รัฐลึกนี้จะช่วยเป็นลือในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" และเป็นประโยชน์ให้สาระแก่ประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นอนุสรณ์ให้รำลึกถึงวันมหาปิติที่นำความภาคภูมิใจและชื่นชมโสมนัสของชาวจังหวัดนครราชสีมาตลอดไป

คณะผู้จัดทำ

คำกราบบังคมทูล

นายชิงชัย มงคลธรรม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เคลิมราชกุมารี”
อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ขอพระราชทานกรอบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายชิงชัย มงคลธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
พร้อมด้วยคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี"
คณะข้าราชการและประชาชนผู้ที่มาเฝ้าทูลละอองพระบาทพร้อมกัน ณ ที่นี่ ต่างรู้สึก
ปลื้มปิติและสำนึกรักในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ฝ่าละอองพระบาททรงพระกรุณา
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิดห้องสมุด
ประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งห้องสมุดแห่งนี้นับ
เป็นห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" แห่งที่ 58 ที่ได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณ
เป็นประธานในพิธีเปิด

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" อำเภอพิมาย เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พุทธศักราช 2537 โดยมี นายปราโมทย์ สุวรรณศรี นายอำเภอพิมาย และ พระคุณเจ้าพระครูวิสุทธิพรตธาร์ง เจ้าคณะอำเภอได้ดำริจัดทำทุนในการก่อสร้าง โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและประชาชนผู้จงรักภักดีร่วมบริจาคทรัพย์เป็นค่าก่อสร้างอย่างดีเยี่ยม

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" อำเภอพิมาย จะเป็นแหล่งรวมสรรพความรู้หลากหลาย สำหรับการศึกษาด้านคัวของประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนและจะเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างดีซึ่งชาวจังหวัดนครราชสีมา และผู้มีจิตศรัทธาร่วมใจจัดสร้างขึ้นเพื่อสนองพระราชปณิธานของได้ฝ่าละอองพระบาทที่ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะส่งเสริมให้ชุมชนได้มีห้องสมุดที่พร้อมสมบูรณ์เป็นแบบอย่างของการพัฒนาห้องสมุดสืบต่อไป

ในการนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชวโรกาสเด็ดขาด ดำเนินทรงกดปุ่มเปิดแ pare คลุมป้าย และขอพระราชทานพระราชานุญาตให้ นายไชยิน เมธชนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา กราบบังคมทูลเบิกผู้มีอุปการะคุณจำนวน 100 ราย เข้ารับพระราชทานเข็มที่ระลึก หลังจากนั้นขอพระราชทานพระราชวโรกาสเด็ดขาดดำเนินทรงปลูกต้นไม้ เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรภัยในอาคารห้องสมุด และทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดที่ระลึกเพื่อเป็นคริสต์พิพัฒ์มงคลสืบไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สารบัญ

สมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ ทรงบรรณาธิการ ทรงเลือกตั้งความน่า น่าสนใจของสมุดประชาน ให้เป็นที่จดหมายของวาระที่ทรงทราบ ทรงตักแต่งความ เป็นมาของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุمارี” ——————	หน้า 7
ประวัติเมืองพิมาย จากที่เคยเป็นศูนย์กลางการค้าและเมืองที่มีอิทธิพลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระราชนครวัด สันเดิจพระพุฒนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุمارี ——————	9
ห้องสมุดที่เรียกว่าห้องสมุดประเกดสำหรับประชาชน หนังสือประเกดที่ใช้มาเจ้า ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุمارี” อำเภอพิมาย ——————	12
สมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ ทรงทราบเรื่องราวความงาม ความงาม ภูมิปัญญา ที่มีอยู่ใน ประวัติเมืองพิมาย ——————	20
ความงาม ความงาม ความงามที่มีอยู่ใน ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาที่มีอยู่ใน ภูมิปัญญาที่มีอยู่ใน ห้องสมุด “เฉลิมราชกุمارี” เพื่อสนับสนุนการดำเนินการอนุรักษ์ ภูมิปัญญา ที่มีอยู่ใน ห้องสมุด “เฉลิมราชกุمارี” ——————	22
พระราชบรมราชโองการ ๓ ราชกันย์ พศ. ๒๕๓๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราไว้ พระราชบรมราชโองการที่ทรงได้ทรงทราบเรื่องห้องสมุดประชาชน และการอนุรักษ์ “เฉลิมราชกุمارี” ให้เป็นห้องสมุดประชาชน ที่มีอยู่ใน พิพิธภัณฑ์ “เฉลิมราชกุمارี”	

ความเป็นมาของห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี"

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุمارี ทรงเล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดประชาชนในอันที่จะตอบสนองความต้องการด้านการอ่าน การศึกษาของประชาชนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากทัศนะที่พระองค์ทรงมีต่อห้องสมุดในหนังสือเฉลิมพระเกียรติและรวมพระราชนิพนธ์ในข้อความตอนหนึ่งที่ขออัญเชิญมาว่า "ข้าพเจ้าอย่างให้เรามีห้องสมุดที่ดีมีหนังสือครบถ้วนหลากหลายสำหรับประชาชน หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือหนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้ เด็กๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่างๆ แปลกๆ ใหม่ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เข้าอ่านให้ความรู้ความบันเทิง เด็กๆ จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ที่รับรู้ มีธรรมาภิบาล ใจดี รักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาจะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร" เพื่อสนับสนุนการอ่านและการศึกษาของประชาชน จึงได้พิจารณาขออนุมัติจากคณะกรรมการรัฐมนตรีดำเนินโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุمارีอันได้รับพระราชทานนามว่า ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี"

ปีการศึกษา 2510 ห้องสมุดประชาชนได้รับการจัดตั้ง

ที่หน้าโรงเรียนประชารักษ์

ปีการศึกษา 2515 ห้องสมุดประชาชนได้รับการจัดตั้ง

(แผนกศิลปะ) ให้เป็นที่ทึ่งของโรงเรียน

ปีการศึกษา 2519 ห้องสมุดประชาชนได้รับการจัดตั้ง

ให้รับพระราชทานเป็นอนุสรณ์ที่ทรงบันทึกไว้

นิยม อันดับ 1 พิพิธภัณฑ์วิชาการ แหล่งเรียนรู้

ทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ที่ห้องสมุดได้ที่ทึ่งของแผนก

พระราชบัญญัติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อวันเสาร์ที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2498 ทรงกับปีมະແນ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชนิพนธ์โดยมีศาสตราจารย์ นายแพทย์หม่อมหลวงเกษตร สนิทวงศ์ ถวายการประสูติเป็นพระราชหัตถางค์ที่ 3 ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยสมเด็จพระลังษราชนเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ประทานพระนามว่า "สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดากิติวัฒนาดุลโสภาคย์" เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2520 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดาฯ ให้ดำรงพระอิสริยยศและพระอิสริยศักดิ์ เป็น "สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐสีมาคุณการปิยชาติสยามบรมราชกุมารี"

ปีการศึกษา 2501 ทรงเริ่มการศึกษา ณ โรงเรียนจิตราลดา

ปีการศึกษา 2510 ทรงสอบชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้เป็นที่หนึ่งของประเทศ

ปีการศึกษา 2515 ทรงสอบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
(แผนกศิลปะ) ได้เป็นที่หนึ่งของประเทศไทย

ปีการศึกษา 2519 ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิตเกียรตินิยม อันดับ 1 สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และทรงได้รับรางวัลเหรียญทองในฐานะที่ทรงสอบได้ที่หนึ่งของแผนก

ปีการศึกษา 2522	ได้รับพระราชทานปริญญาคิลปศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาตะวันออก คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคิลปักษ์
ปีการศึกษา 2524	ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2529	ได้รับพระราชทานปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนศึกษาศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยครินครินทร์วิโรฒประสานมิตร

พระองค์ทรงเป็นนักวิชาการ มีพระวิริยะอุดสาหะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมใน ทุกสาขาวิชา ทรงร่วมประชุมทางวิชาการทั้งในระดับประเทศและนานาประเทศได้ ทรงใช้ความรู้เหล่านั้น เพื่อดำเนินการพัฒนาด้านต่างๆ ตามพระราชประสงค์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศไทยและในต่างประเทศ หลายแห่งได้ทูลเกล้าฯถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิติมศักดิ์ ในสาขาวิชาที่ทรงเกี่ยวข้อง นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงสังเกต ทรงได้ถาม ทรงศึกษาหาความรู้ และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ด้วยพระปรีชาสามารถทลักษแหลม อิ่งทรงเจริญวัย ก็ยิ่งปฏิบัติพระองค์เยี่ยงนักประชัญญ์ผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเป็นนิจ ตลอดโอกาสต่างๆ ที่โดยเด็ดขาดทรงดำเนินเยือนสถานที่ต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทรง จดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการเสด็จเยือนนานาประเทศ และทรงพระราชนิพนธ์ เกี่ยวกับการเสด็จประพาสระยะหนึ่งความรู้ในเรื่องที่ทรงทราบ เพยแพร่เพื่อให้ผู้อ่าน ผู้สนใจ ได้ทราบต่อไป

พระองค์มีพระราชภาระหน้าที่ทลายประกาศ ทรงดำเนินการที่อุปนายิกา สถาภาคากาดไทย ประธานมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประธานมูลนิธิ พระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ราชเลขาธุการส่วนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประธานมูลนิธิ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา พระบานคณะกรรมการอำนวยการบูรณะปฏิสังขรณ์
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระบรมมหาราชวัง ที่ปรึกษาโครงการสารานุกรมไทย
สำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับราชการ
ตำแหน่งศาสตราจารย์ (ผู้อำนวยการกองวิชาประวัติศาสตร์) ส่วนการศึกษาโรงเรียน
นายว้อยพระจุลจอมเกล้า และเป็นพระอาจารย์บรรยายพิเศษของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ทางราชการได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระยศในราชการทหารเป็นพลตรีแห่งกองทัพบก
พลเรือตรีแห่งกองทัพเรือ และพลอากาศตรีแห่งกองทัพอากาศ

ในส่วนพระองค์ โปรดการวางแผนและการปั้น โปรดการขับร้องเพลงไทย และทรงดนตรีไทย ทรงพระราชินพนธ์วรรณกรรม ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ทั้งเรื่องราวสารคดีการเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ เรื่องลั้น เรื่องสำหรับเด็ก คำณฑ์สุดดีใช้ในพระราชพิธีทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และภาษาบาลีอีกด้วย

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมาเรี"

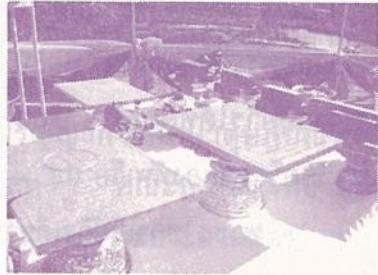
อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ความเป็นมา

ในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมาเรี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จ เป็นองค์ประธานในการประชุมสมัชชาสากลว่าด้วย การศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2535 ได้ทรงพระราชทานลายพระหัตถ์เชิญชวนให้ "ร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้" และใน บทพระนิพนธ์ เรื่อง "ห้องสมุดในทศนาขของข้าพเจ้า" ได้ทรงกล่าวไว้ว่า "ข้าพเจ้าอย่างให้เรามีห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบถ้วนทุกประเภทสำหรับประชาชน"

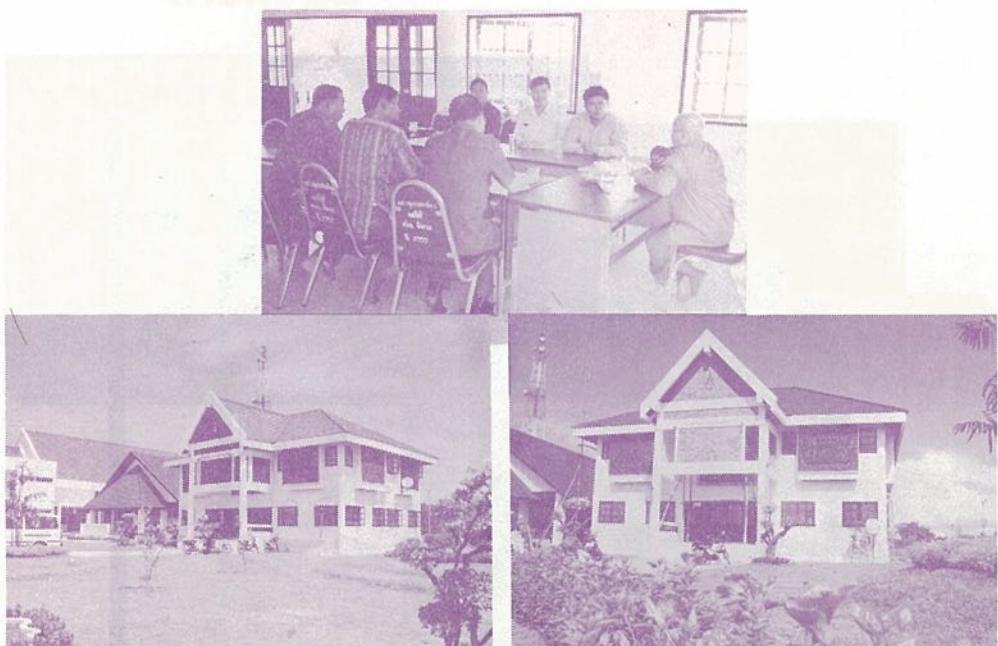
ความจริงภักดีและความมุ่งมั่นศรัทธาที่ จะร่วมสนองแนวพระราชดำรินในการส่งเสริมโอกาส ทางการศึกษาให้กับประชาชนทั่วไป ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมาได้ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จัดตั้ง ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมาเรี" ขึ้นแล้ว จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมาเรี" อำเภอปากช่อง และอำเภอพิมาย โดยทั้งสองแห่งได้เปิดบริการแก่ประชาชนมาแล้วตั้ง แต่ปี พ.ศ. 2535 และปี พ.ศ. 2536

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมาเรี" อำเภอพิมาย เป็นแห่งที่ 3 ของจังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการจัดสร้างโดยการริเริ่มของนายปราโมทย์ สุวรรณศรี นายอำเภอพิมาย และพระครูวิสุทธิพรตธรรม เจ้าคณะอำเภอพิมายเมื่อ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2536 โดยใช้ที่ดินส่วนราชการบริเวณด้านข้างที่ว่าการอำเภอ

เนื้อที่ 2 ไร่ 19 ตารางวา เป็นสถานที่ก่อสร้าง มีฝ่ายออกแบบและก่อสร้าง กรรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการวางแผนและออกแบบแปลนอาคาร ส่วนงบประมาณในการก่อสร้างและตกแต่งได้รับการสนับสนุนและบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาชาวอำเภอพิมาย ชาวจังหวัดนครราชสีมาและจากจังหวัดอื่นๆ รวมทั้ง กรรมการศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยงานภาครัฐ เอกชน จำนวนหลายราย

จังหวัดนครราชสีมาได้ประกาศจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" อำเภอพิมาย เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 และเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2537 เวลา 15.00 น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุمارี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา และคณะนำแผ่นศิลาฤกษ์เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทเพื่อทรงเจิมและทรงพระสุหร่าย ณ ศาลาดุสิตาลัยพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน สำนักพระราชวัง ต่อมาจังหวัดนครราชสีมาได้จัดให้มีพิธีวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างอาคารห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุمارี" อำเภอพิมาย เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2537 โดยมี นายสุพร สุกสรร ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นประธาน จนถึงปัจจุบันการก่อสร้างได้แล้วเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งภายในอาคารห้องสมุดจะประกอบไปด้วยความรู้ที่บรรจุเอาไว้ในห้องต่างๆ ดังนี้

ห้องหนังสือทั่วไป

เป็นแหล่งรวมสรรพความรู้ที่

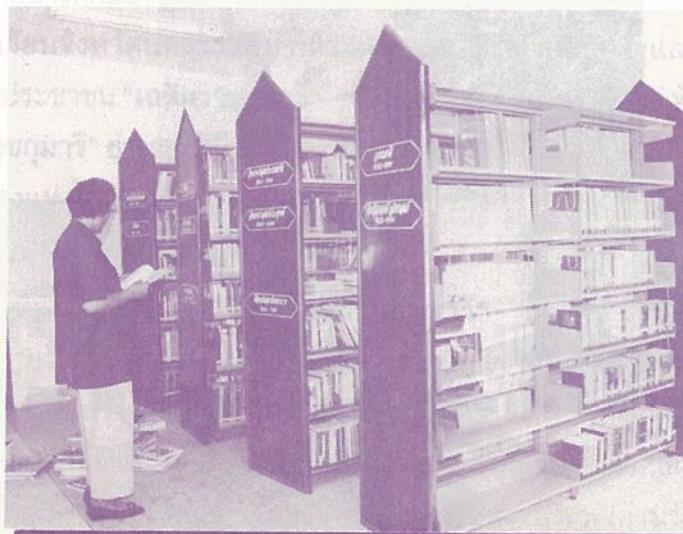
ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ในรูปของ
สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร
หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ แผ่นปลิว
โปสเตอร์ ซึ่งเป็นสรรพความรู้
ทางด้านวิชาการ และบันเทิงที่
หลากหลาย

มีหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ความหลากหลายของหนังสือที่มีให้เลือก

จะช่วยเพิ่มความสนใจ

ทางการศึกษาให้มากขึ้น

ห้องเด็กและครอบครัว

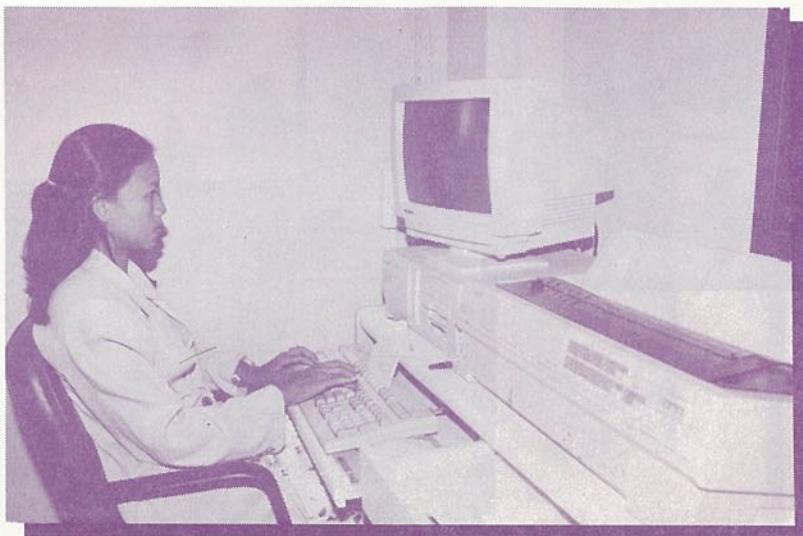
เป็นห้องที่จัดเพื่อพัฒนา

อัจฉริยะภาพของเด็ก ทั้งทางด้าน
ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์
ภายในห้องประกอบด้วย หนังสือ
เกม เครื่องเล่น วิดีทัศน์ และความรู้
ด้านอื่น ๆ รวมจนถึงกิจกรรมที่
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจัดขึ้น เช่น
ค่ายภาษา ค่ายศิลปะ ค่ายดนตรี
ค่ายศิลป์

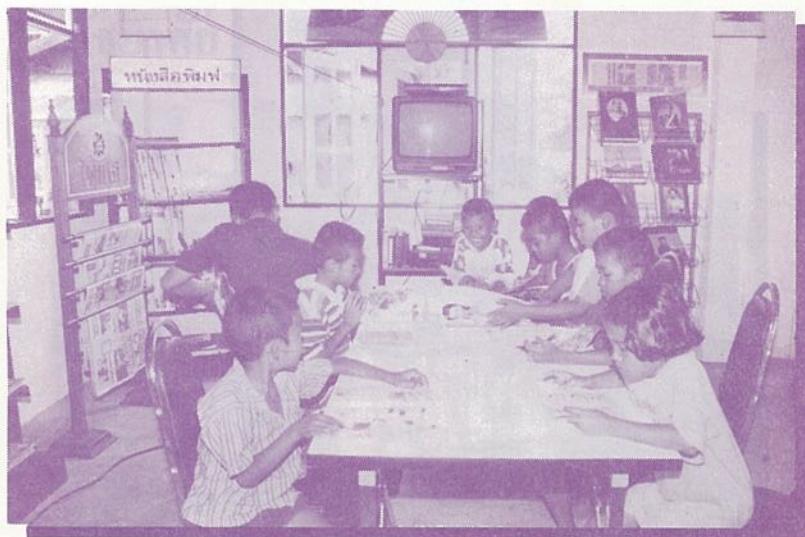
ห้องข้อมูล

เป็นห้องที่รวบรวมข้อมูลของ
อำเภอพิมาย ในด้านประชารัฐศึกษา
ภูมิศาสตร์ สังคม การเมือง
เศรษฐกิจ ในรูปของการให้ทราบสถิติ
โดยใช้แผนภูมิ - หุ่นจำลอง -
แฟ้มข้อมูล เป็นรายตำบล หรือ
ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์

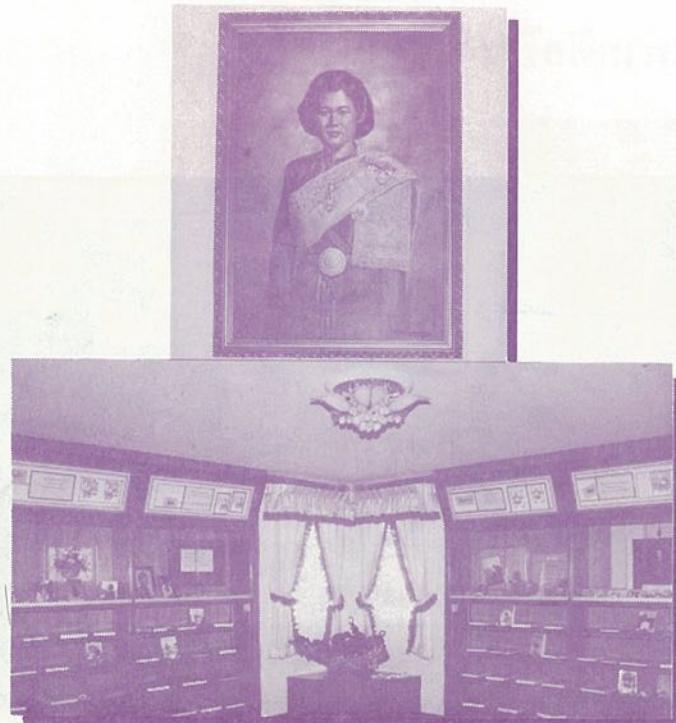
ห้องโสตทัศน์

เป็นห้องที่รวมสื่อทางการศึกษา และสาระบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีทั้งภาพ - แสง - เสียง (อีเลคทรอนิก) รวมถึง นิทรรศการที่จะจัดให้บริการผ่านสื่อ ทีวี / วีดีโอเทป / เทป / บันทึกเสียง / สไลด์ / ภาพถ่าย / ชีดี / คอมพิวเตอร์

ห้องเฉลิมพระเกียรติ

เป็นห้องที่รวบรวมพระราชบันทึก,
พระราชกรณียกิจ, งานวิจัยของราชวงศ์
โดยจัดเป็นห้องหนังสือ - ภาพถ่าย
และ การจัดกิจกรรมให้ทราบถึง
ประวัติศาสตร์ของ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

ห้องอนเนกประสงค์

เป็นที่รวมสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่

เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีตลอดจน

ภูมิปัญญาท่องถิ่น และการประกอบ

อาชีพของชาวอำเภอพิมาย โดย

ลักษณะการนำเสนอจะจัดในรูปของ

นิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ของจริง-จำลอง

และภาพถ่าย รวมทั้งกระบวนการ

เรียนรู้เพื่อส่งเสริมการศึกษาตาม

อัชญาศัย

อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมา

อำเภอพิมาย เดิมมีชื่อเรียกว่า "อำเภอเมืองพิมาย" ผู้ปกครองมีคณะกรรมการเมือง ปลัดเมือง ซึ่งมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระหลวง ขุน เป็นผู้ปกครอง

เมื่อปี พ.ศ. 2454 สมเด็จพระศรีพัชรินทร์ พระบรมราชชนนีนาถ ในรัชกาลที่ 5 หรือสมเด็จพันปีหลวงได้เสด็จประพาสเมืองพิมายและได้เสด็จทรงพักผ่อนที่ไทรงามด้วย คณะกรรมการเมืองพิมายได้จัดพิธีรับเสด็จ โดยจัดสถานที่ประทับที่ลำน้ำลำตาด ซึ่งเรียกชื่อขณะนี้ว่า "วังเก่า" และได้ปรับปรุงถนนสายต่างๆ ในบริเวณที่ตั้งอำเภอให้สะอาดสวยงามเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 สาย และได้ตั้งชื่อถนนเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ

ปี พ.ศ. 2457 ได้สร้างที่ว่าการอำเภอขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของ ปราสาทหินพิมาย ผู้ปกครอง มีคณะกรรมการอำเภอ นายอำเภอ ซึ่งมีบรรดาศักดิ์ ชั้นหลวง ขุน มาดำรงตำแหน่ง

ปี พ.ศ. 2483 ทางราชการให้ตัดคำว่า "เมือง" ออก คงใช้เรียกว่า "อำเภอพิมาย" มาจนถึงทุกวันนี้ และก่อนปี พ.ศ. 2492 กระทรวงมหาดไทยได้แบ่งการปกครอง ของอำเภอพิมายรวมเป็น 4 อำเภอ คือ

1. อำเภอพิมาย (เดิม)
2. อำเภอชุมพวง
3. อำเภอท่าวัยແလັງ
4. อำเภอจักราช (บางส่วน)

ที่ตั้ง อาณาเขต และพื้นที่

ที่ตั้ง

ที่ว่าการอำเภอพิมาย ตั้งอยู่ริมถนนสายพิมาย-ชุมพวง ตำบลในเมือง ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมา 60 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอประทาย อำเภอโนนสูง และอำเภอคง
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอจักราช และอำเภอหัวยแಡลง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอชุมพวง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอโนนสูง
พื้นที่	อำเภอพิมายมีพื้นที่ทั้งหมด 881.17 ตารางกิโลเมตร

การปักครอง

อำเภอพิมายแบ่งการปักครองออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนภูมิภาค มีเขตการปักครองทั้งล้วน 12 ตำบล 166 หมู่บ้าน

การปักครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น

1. สุขาภิบาลในเมือง ตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 14 พฤษภาคม

พ.ศ. 2499 มีพื้นที่ประมาณ 1 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้าน

คือ หมู่ที่ 1,2, 3, 14, 16 และ 17 ของตำบลในเมือง

2. องค์การบริหารส่วนตำบล มีเขตการปักครองทั้งล้วน 12 ตำบล

ประชากร

จำนวนประชากรนับถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2539 จำนวน 128,775 คน

เป็นชาย 63,863 คน

เป็นหญิง 64,912 คน

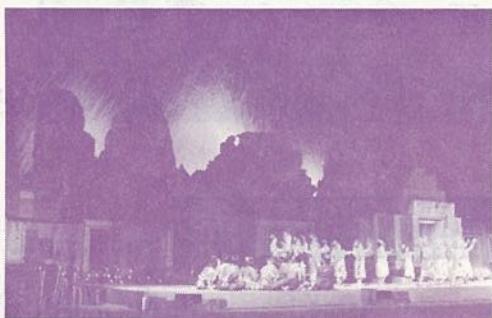
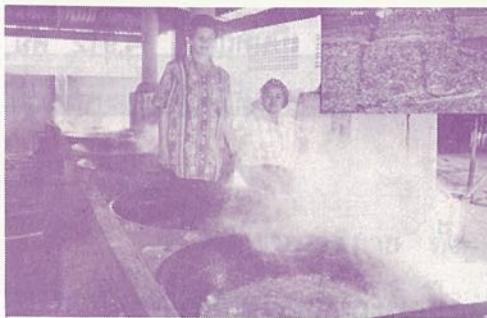
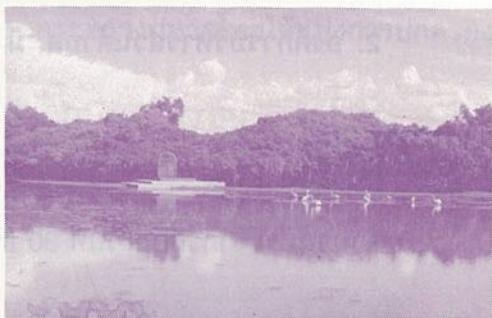
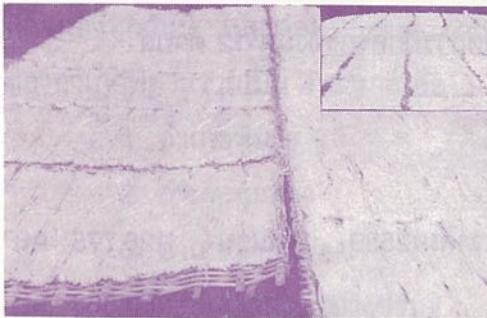
จำนวนครัวเรือน (ข้อมูลเมื่อ 30 ธันวาคม 2539) รวมทั้งล้วน 26,681 หลัง

คำขวัญอำเภอพิมาย

"เมืองปราสาททิพย์ ถินไทรงาม เรืองนามประเพณี ผัดหมี่พิมาย"

ของดีพิมาย

"พิพิธภัณฑ์พิมาย หลักหอยอุตสาหกรรม เครื่องหมายงานล้ำค่า กระยาสารทรสเด็ด เปิดย่างรสดี ผัดหมี่พิมาย ยอดมหาไทยยักษ์สุข สนุกพายเรือแข่ง แหล่งแมวสีสว่าง เมืองปราสาทหิน ถินไทรงาม เรื่องนามประเพณี วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ศักดิ์สิทธิ์พระพุทธวิมายะ"

ของดีเมืองพิมาย

ปราสาทหินพิมาย

เป็นพุทธศาสนสถานที่สร้างตามศิลปะสมัยขอม ซึ่งชนชาติขอมในสมัยโบราณได้สร้างไว้ในอดีต ขอมเรืองอำนาจในภาคนี้ และเมืองพิมายเป็นเมืองใหญ่ของขอมบันแพร่น din ที่รับสูงมีหลายคนเข้าใจว่าปราสาทหินพิมายเป็นปราสาทราชวงศ์ สำหรับเป็นที่ประทับของเจ้าเมืองหรือกษัตริย์ของขอมสมัยโบราณ อันที่จริงปราสาทหินพิมายเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจ นำเพลี่ยกุคลของมหาชนในสมัยโบราณภายใต้บริเวณปราสาทเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สำหรับใช้ประกอบพิธีทางศาสนา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยธรรมันที่ 5 (ระหว่าง พ.ศ. 1500-1544) ซึ่งในขณะนั้นห่วงศิลปการที่ 6 เป็นผู้ดูแล และรับผิดชอบในการบูรณะปรับปรุง บริเวณโดยรอบปราสาทหินพิมาย ให้เป็นโบราณสถานของชาติ ซึ่งได้เปิดเป็น "อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย" และเปิดให้ผู้สนใจได้เข้าชม

อนึ่ง กรมศิลปากร ได้ทำการบูรณะปราสาทหินพิมาย อันเป็นโบราณสถานสำคัญของประเทศไทย ให้สวยงามและเปิดเป็นอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2532 นับเป็นเกียรติประวัติของชาวอำเภอพิมายอย่างสูงยิ่ง

ไทรงาน

ห่างจากตัวปราสาทหินพิมาย ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร จะเป็นที่ตั้งของไทรงาน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่ง

ของจังหวัดนครราชสีมา ในการเดินทางไปยังไทรงานนั้นจะผ่านเขื่อนชลประทานพิมาย โครงการทุ่งล้มฤทธิ์ เป็นเขื่อนที่สร้างขึ้นเพื่อกันลำน้ำมูล

ไทรงานดังกล่าวบูรณะใหม่แล้ว ไม่สามารถแยกได้ว่าต้นไทรเป็นต้นไหน ต้นไทรนี้ครอบคลุมพื้นที่ กว้างประมาณ 25,000 ตารางฟุต ซึ่งเราพูดได้อย่างภาคภูมิใจว่าเป็นต้นไทรที่ใหญ่ที่สุดในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ไทรงานจัดเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะมีธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ยังให้ร่มเงาที่ร่มรื่น เพราะมีใบที่เขียวชะอุ่ม ตลอดปี จึงให้อาหารที่บินสุทธิ์ในขณะที่นั่งพักผ่อน นอกจากนี้ในบริเวณใกล้ๆ กับไทรงานยังมีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มรวมถึงร้านจำหน่ายของที่ระลึกต่างๆ ไว้บริการแก่ทุกๆ ท่าน ซึ่งบรรดาคนท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อได้ตามอัธยาศัย

ประเพณีการแห่เรือพิมาย

มีเหตุมาจากเทศกาลทอดกฐินของชาวอำเภอพิมาย ในหมู่บ้าน ตำบลต่างๆ จะจัดงานกฐิน แล้วนำองค์กฐินแห่ไปทางเรือ นำไปทดสอบตามวัดต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นไว้ ด้วยเหตุที่ตัวอำเภอพิมายมีลำน้ำหลายสายไหลผ่าน ประกอบกับเทศกาลทอดกฐินลำน้ำสายต่างๆ จะมีน้ำไหลล้นฝั่งจึงทำให้ญาติพี่น้อง มิตรสหายของคณะกฐินร่วมเดินทางไปด้วย จึงทำให้มีเรือในขบวนกฐินเป็นจำนวนมากลำ บังเกิดความสนุกสนาน เร้าใจ บังกี ร้องรำทำเพลง เกี้ยวพาราลีกันตามธรรมเนียมหนุ่มสาว สรวงเสียงหา กันไปตลอดทาง

ในขณะที่พายเรือไปนั้นต่างก็ต้องการที่จะนำหน้าเรือลำอื่นๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถกว่าเรือลำอื่นๆ ในขบวน เมื่อคิดดังนี้จึงทำให้เกิดมีการแข่งขันกันไปตลอดทาง ครั้นองค์กฐินไปถึงวัดที่จะถวายกฐินแล้ว ก็จะมีชาวบ้านใกล้เคียงใช้เรือเป็นพาหนะมาร่วมในการทอดกฐินด้วย เพื่อให้บังเกิดความสนุกสนานในงานทอดกฐิน จึงได้มีการ

จับคู่เรื่องมาแข่งขันกัน โดยมีพระภิกษุผู้ใหญ่เป็นกรรมการตัดสิน เรื่องบ้านได้ได้เข้าแข่งขัน ชาวบ้านก็สนับสนุนส่งเสียงเชียร์กันอย่างครื้นเครง ทำให้เกิดมีการแข่งขันเพื่อชิงรางวัลขึ้น

ต่อมาอำเภอพิมาย ได้ดำเนินการจัดงานแข่งเรือประจำปีให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อจัดหารายได้นำไปทอถูกสูนสามัคคีของชาวอำเภอพิมายและเป็นสาธารณกุศล ซึ่งการดำเนินการของทางราชการได้รับความร่วมมือจากพ่อค้า ประชาชนชาวพิมาย เป็นอย่างดี

วิวัฒนาการของงานประเพณีแข่งเรือพิมาย ได้รับการพัฒนาแก้ไขให้ดีขึ้นมา ตลอด เช่น การปรับปรุงสนามแข่งเรือ และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการแข่งขัน การจัดทำระเบียบ กติกาการแข่งขันให้เป็นมาตรฐาน

ปี 2523 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เริ่มเข้ามามีบทบาทสนับสนุน ช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์งานแข่งขันเรือยาวให้แพร่หลายและกว้างขวาง และยิ่งใหญ่ขึ้นไปเรื่อยๆ ในปัจจุบัน

การแสดงแสง-เสียง วิมานนาภิการ ณ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย

การแสดงในชุด "วิมานนาภิการ" ณ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย สร้างจินตนาการขึ้นโดยสมมุติว่ามีการกระทำพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณเพื่อจะขอให้ดวงวิญญาณนั้นเล่าเหตุการณ์ในอดีต ในพิธีกรรมมีการรำฝัพบวงสรวงวิญญาณ ในที่สุด ดวงวิญญาณพระเจ้าชัยธรรมันที่ 7 ก็ปรากฏขึ้น แล้วเล่าเหตุการณ์ในอดีตพร้อมทั้ง เนรมิตภาพต่างๆ กล่าวถึงความเชื่อของชาวเมืองตั้งแต่ยังไม่มีการสร้างสถานที่นี้ ชาวเมืองบูชาผู้บรรพบุรุษเมื่อจะมีการทำงานอะไรก็ตามจะทำพิธี เช่น บวงสรวง และมีการร่ายรำประกอบพิธีด้วย พร้อมกับเนรมิตภาพการเชิงเชียงข้าง แต่ภาพที่ปรากฏ ก็เป็นภาพของดวงวิญญาณ

ปีพุทธศักราช 1651 มีเจ้าเมืองโอลากวุล ซึ่งอุกมาร์เตงอัญศรีวิเรนทราริบดีรวมัน มาสร้างพระพุทธปฏิมากรรม ชื่อ พะกมารเตงชคตเสนาบดีไตรโลกยวิชัย ไว้เป็นข้าแห่งพระกมารเตงชคตวิมาย จังจัดขบวนแห่พระกมารเตงชคตเสนาบดีไตรโลกยวิชัย มาประดิษฐ์ ณ ที่นี่ และในความเชื่อของพุทธศาสนิกชนนิกายมหายานยึดถือว่าการร้องเพลงเล่นมหรี เต้นระบำฟ้อน เป็นพิธีกรรมแห่งศรัทธา จึงจัดให้มี รำมวยโนรา รำดึงครกดึงสา กเรื่องชันตูรู เรื่องจับกรับ และเรื่องอันเร ร่ายรำบูชาพระอโলกิตศวรร

เมื่อความมีดของราชรีเข้ามาปกคลุม จะมีการเล่นนิทานหรือร่ายโศลกเรื่องราวด่างๆ เป็นเครื่องบันเทิงใจ โศลกในมหาภาพย์รามายณะเป็นที่นิยมกันทั่วไปจนกระทิ้งเกิดภาพลายจำหลักที่หน้าบันไดานทิศตะวันตกของปรางค์ประธาน เป็นภาพรามายณะตอนศรนากนาศ ดวงพระวิญญาณ

ประมาณ 70 ปีต่อมา ในรัชสมัยพระเจ้าชัยธรรมันที่ 7 (พ.ศ. 1724-1761) เป็นห้วงเวลาที่อาณาจักรกัมโภรุ่งเรืองมาก เมืองพิมายและสถานที่แห่งนี้ก็ได้รับผลพวงของความเจริญรุ่งเรืองนั้นด้วย ดวงพระวิญญาณได้เนรมิตภาพเหตุการณ์ในวันที่ชาวเมืองจัดงานเฉลิมฉลอง รูปประติมากรรม พระเจ้าชัยธรรมันที่ 7 รูปจำลอง ของดวงวิญญาณนั้นเอง การร่ายรำเฉลิมฉลองประกอบด้วยรำราชสำนัก รำพิมายบุรุษ รำเทพอัปสร และรำลพบุรี

เพลงที่ใช้ประกอบในช่วงสุดท้ายนั้น นำเสนใจมากเพลงนี้ชื่อ เพลงตุ้มโน้ม คำร้องเป็นภาษาพื้นเมืองสุรินทร์ มีความหมายเกิดทุนบุชาพระเจ้าชัยธรรมันที่ 7

ต้นไม้ประจำอำเภอพิมาย “ไทร”

วงศ์ :	MORACEAE
ชื่อสามัญ :	Benjamin Tree, Weeping or Java Fig, Golden Fig, Weeping Chinese Bangan
ชื่อพื้นเมือง :	ไทรทอง (Golden Fig)
ชื่อเลียงที่รู้ทั่วไป :	ไทรงาม (Banyan Tree)
ชื่อทางวิชาการ :	Ficus Benjamina Linn.
ชื่อวิทยาศาสตร์ :	Ficus Benjamina linn.
อายุของต้นไทร :	ประมาณ 300 ปี
ความเป็นมา	ต้นไทรมีร่มเงาครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 25,000 ตารางฟุต สถานที่แห่งนี้รู้จักและมีชื่อเลียงมานับตั้งแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเมืองพิมาย เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2454 และได้พระราชทานชื่อสถานที่แห่งนี้ว่า “ไทรงาม”
ลักษณะทั่วไป	ไม้ยืนต้นสูงได้ถึง 10 เมตร มีรากอากาศ ใบเดียว ออกเรียงสลับ แผ่นใบรูปรี แกมรูปไข่ กว้าง 2.5 - 5 เซนติเมตร ยาว 5 - 11 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบ ใบเป็นมัน เส้นแขนงใบขนาดเล็ก ออกเดือน กุมภาพันธ์ ดอกจะเกิดภายในฐานร่องดอกที่มีรูปร่างกลมคล้ายผล ออกเป็นคู่จากข้างกึ่ง ดอกตัวผู้และดอกตัวเมีย ไม่มีกลีบ ผลรูปกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.8 เซนติเมตร เมื่อสุกสีแดงเข้ม ต้นกำเนิด อินเดีย และภูมิภาคมาเลเซีย เมล็ด ตอน หรือปักชำกึ่ง ปลูกประดับ ให้ร่มเงา ผลเป็นอาหารของนก
นิเวศวิทยา	
การขยายพันธุ์	
ประโยชน์	

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

พระเทพลีมาภรณ์	เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
พระครูวิสุทธิพรตธำรง	เจ้าคณะอำเภอพิมาย
นายโยธิน เมฆนัน	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
นายวิจิตร คงลัตย์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนครราชสีมา
นายประลิทธิ์ ตาตินิจ	นายอำเภอพิมาย

คณะทำงาน

นายบริชา	แพนแกะ	หัวหน้าคณะทำงาน
นางสาวสำราญ	อภิญญาณนท์	คณะทำงาน
นางสาวสุดารัตน์	ชาติกิจอนันต์	คณะทำงาน
นางสมามลี	วัชระมโนhinan	คณะทำงาน
นายอนุสรณ์	ชุมเมืองปัก	คณะทำงาน
นายประลิทธิ์	ตั้งประเสริฐ	คณะทำงานและเลขานุการ

เอกสารนี้พิมพ์ด้วยกระดาษชั้นนำจากรัฐบาลแคนาดา

มิตtrapap printing 267-269 ถนนกาฬ (ถัดจากกรุงไทย) ถนนเมือง แขวงท่าขี้เหล็ก 30000
MITTAPAP PRINTING ☎(044) 241476, 244551 นาสุกุยชัย บุญพาลวนานา คุณสุรัตน์

...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่างๆ นักประชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติ ตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เช่น ภูมิegenทางวิทยาศาสตร์เป็นต้น เพราะความรู้ของคนสมัยโบราณนั้นเกิดขึ้นจากความลังเกต เข้าเหล่านี้ได้ลังเกตความเป็นไปของโลกและจดข้อความต่างๆ ในแต่ความคิดเห็นของเขาว่า 人在ในสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้น และติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น

...นับว่าฉันเป็นผู้โชคดีที่มีโอกาสศึกษาในสมัยที่มีหนังสือซึ่งผู้แต่งได้แต่งไว้เพื่อให้ผู้อื่นได้ค้นคว้าหาความรู้มากมาย

หนังสือนี้มีมากมายหลายชนิด
ให้ความรู้จำเริงบันเทิงใจ
มีวิชาหลายอย่างต่างๆ อาทิ
วิชาการสรรมารสารพัน

น่าดวงจิตเริงรื่นชื่นชมได้
ฉันจึงໄປไปสมานอ่านทุกวัน
ล้วนสะควรคันได้ให้สุขสันต์
ชั่วชีวันฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย